International Scientific and Practical Conference Samarkand Institute of Economics and Service
Vol. 1 Issue 1 | pp. 344-347 **| ISSN:** XXXX-XXXX
Available online @ https://globalconf.net/index.php/samisi

Article

The Role and Development Prospects of the Digital Economy and Artificial Intelligence Technologies in The Global Economy

Ikromov Behruz Sherzod ogli*[1]

1. Field of Study: World Economy and International Economic Relations [XIM]

Abstract: This article examines the development of the digital economy, the impact of artificial intelligence technologies on the global economy, and their importance in international economic relations. It analyzes the opportunities provided by digital technologies in production, trade, banking, finance, and services. The article also explores the prospects for digital economic development in Uzbekistan and provides recommendations for addressing existing challenges.

Keywords: digital economy, artificial intelligence, innovation, e-commerce, international trade, digital transformation, economic development.

Citation: Sherzod ogli, I. B.. Regional Economic The Role and Development Prospects of the Digital Economy and Artificial Intelligence Technologies in The Global Economy. International Scientific and Practical Conference Samarkand Institute of Economics and Service 2026, 1(1), 344-347.

Received: 12th Oct 2026
Revised: 26th Oct 2026
Accepted: 30th Oct 2026
Published: 22th Nov 2026

Copyright: © 2026 by the authors. Submitted for open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

, Bugungi globallashuv davrida jahon iqtisodiyoti tez sur'atlar bilan o'zgarib bormoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining yaxshilashshishi, internet tarmog'ining rivojlanishi va sun'iy intellekt imkoniyatlarining ortishi narijasida iqtisodiy faoliyatning yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda. Natijada raqamli iqtisodiyot zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning muhim bolagiga aylandi aylandi.

Raqamli iqtisodiyot, bu iqtisodiy faoliyatda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, internet, elektron platformalar va raqamli ma'lumotlardan keng foydalanishga asoslangan iqtisodiy tizimdir. Ushbu tizim ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi iqtisodiyotning deyarli barcha tarmoqlariga ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda sun'iy intellekt yordamida katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, talab va taklifni prognozlash, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish hamda mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish mumkin.

Mazkur maqolamni asosiy maqsadi raqamli iqtisodiyot va sun'iy intellektning jahon iqtisodiyotidagi o'rnini o'rganish, ularning xalqaro iqtisodiy munosabatlarga ta'sirini tahlil qilish hamda O'zbekiston uchun istiqbolli yo'nalishlarni aniqlashdan iborat.

Raqamli iqtisodiyot va sun'iy intellekt masalalari ko'plab xorijiy va mahalliy iqtisodchilar tomonidan o'rganilgan.

Klaus Shvab o'zining «To'rtinchi sanoat inqilobi» asarida zamonaviy texnologiyalar iqtisodiyot, jamiyat va ishlab chiqarish munosabatlarini tubdan o'zgartirayotganini ta'kidlaydi. Uning fikricha, sun'iy intellekt, robototexnika va katta ma'lumotlar texnologiyalari yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yaratmoqda.

Erik Brinolfsson va Endryu Makafi raqamli texnologiyalarning mehnat unumdorligi va iqtisodiy o‘sishga ta’sirini o‘rgangan. Ularning tadqiqotlarida raqamlashtirish ishlab chiqarish samaradorligini oshirish bilan birga, mehnat bozorida yangi talablarni ham yuzaga keltirishi ko‘rsatilgan.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Savdo va taraqqiyot bo‘yicha konferensiyasi tomonidan tayyorlangan «Digital Economy Report 2021» hisobotida raqamli iqtisodiyotning global rivojlanishdagi, raqamli tafovut va rivojlanayotgan mamlakatlarning imkoniyatlari tahlil qilingan.

Mazkur ilmiy qarashlar raqamli iqtisodiyotning nafaqat texnologik, balki ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarga ham to’liq ta’sir ko‘rsatishini isbotloydi.

Tadqiqot davomida raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellektning iqtisodiy jarayonlarga ta’sirini o‘rganishda bir nechta ilmiy usullardan foydalanildi.

Tizimli tahlil usuli orqali raqamli iqtisodiyotning asosiy tarkibiy qismlari o‘rganildi.

Qiyosiy tahlil usuli yordamida an’anaviy va raqamli iqtisodiyotning xususiyatlari solishtirildi.

Ilmiy umumlashtirish usuli asosida mavjud ilmiy qarashlar tahlil qilindi.

Mantiqiy tahlil usuli orqali sun’iy intellektning iqtisodiy rivojlanishga ta’siri baholandi.

Tadqiqotning axborot bazasini xalqaro tashkilotlar hisobotlari, ilmiy adabiyotlar va raqamli iqtisodiyotga oid nazariy manbalar tashkil etadi.

Raqamli iqtisodiyot bugungi kunda xalqaro iqtisodiy aloqalarning rivojlanishi ahamiyatida asosiy orin egalamoqda, shu bilan birgalikga suniy intelekt tibiyot ,ta’lim ,hisobkabi yonalishlarda bizga ancha insonlardek yordam bermoqda.

Ilgari korxonalar mahsulotlarini asosan an’anaviy savdo kanallari orqali sotgan bo‘lsa, hozirgi vaqtda elektron tijorat platformalari yordamida dunyoning turli mamlakatlaridagi iste’molchilarga xizmat ko‘rsatish imkoniyati mavjud.

Raqamli iqtisodiyotning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat: iqtisodiy operatsiyalarni tezlashtirish; ishlab chiqarish va boshqaruv xarajatlarini kamaytirish; xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytirish; elektron to‘lov tizimlarini rivojlantirish; yangi ish o‘rinlari va kasblarning shakllanishiga yordam berish; tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rag‘batlantirish.

Masalan, elektron tijorat orqali kichik tadbirkorlar ham o‘z mahsulotlarini xorijiy bozorlarga taklif qilish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. Bu esa xalqaro savdo munosabatlarining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Sun’iy intellekt zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim innovatsion yo‘nalishlaridan biridir. U kompyuter tizimlariga ma’lumotlarni tahlil qilish, muayyan vazifalarni bajarish va qaror qabul qilish jarayonlariga yordam berish imkonini beradi.

Bank-moliya sohasida. Banklar mijozlarga xizmat ko‘rsatish, moliyaviy ma’lumotlarni tahlil qilish va firibgarlik xavfini aniqlashda sun’iy intellektdan foydalanmoqda.

Sanoatda. Avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish tizimlari mahsulot sifatini nazorat qilish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam bermoqda.

Savdo sohasida. Raqamli platformalar iste’molchilarning talab va ehtiyojlarini o‘rganib, ularga mos mahsulot va xizmatlarni taklif qilmoqda.

Transport va logistika sohasida. Sun’iy intellekt yuk tashish yo‘nalishlarini rejalashtirish, transport xarajatlarini kamaytirish va ta’minot zanjirlarini boshqarishda qo‘llanilmoqda.

Shu bilan birga, sun’iy intellektning rivojlanishi ayrim kasblarga bo‘lgan talabning o‘zgarishiga olib kelishi mumkin…1 ish orinlari kamayib ketishi ehtimoli oshadi…2 Shu sababli aholining raqamli savodxonligini oshirish va zamonaviy kasblarga tayyorlash muhim ehtiyoj hisoblanadi.

Xalqaro iqtisodiy munosabatlar davlatlar o‘rtasidagi savdo, investitsiya, moliyaviy hamkorlik va xizmatlar almashinuvini o‘z ichiga oladi. Raqamli texnologiyalar ushbu munosabatlarning yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda.

Birinchidan, elektron savdo xalqaro bozorlarda mahsulot va xizmatlar almashinuvini osonlashtirmoqda. Ikkinchidan, raqamli to‘lov tizimlari xalqaro moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Uchinchidan, masofaviy xizmatlar orqali mamlakatlar o‘rtasida IT, ta’lim, konsalting va boshqa xizmatlar eksporti rivojlanmoqda. To‘rtinchidan, raqamli texnologiyalar xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda muhim omilga aylanmoqda.

Biroq raqamli iqtisodiyot bilan bog‘liq ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, kiberxavfsizlik, shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, raqamli tengsizlik va texnologik qaramlik xalqaro hamkorlikni talab etadigan masalalardir.

O‘zbekistonda ham raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Davlat xizmatlarini raqamlashtirish, elektron to‘lov tizimlarini kengaytirish, axborot texnologiyalari sohasini rivojlantirish va yoshlarning raqamli ko‘nikmalarini oshirish bo‘yicha ishlar amalga oshirilmoqda.

Raqamli iqtisodiyot O‘zbekiston uchun xalqaro elektron savdo bozorlariga chiqish, mahalliy korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish, IT xizmatlari eksportini rivojlantirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, davlat boshqaruvida shaffoflikni kuchaytirish va yoshlar uchun yangi kasbiy imkoniyatlar yaratish kabi imkoniyatlarni beradi.

Ayniqsa, O‘zbekistonning geografik joylashuvi, yosh aholisi va rivojlanayotgan tadbirkorlik muhiti raqamli iqtisodiyotni kengaytirish uchun muhim imkoniyatlar yaratadi. Biroq internet infratuzilmasini yanada takomillashtirish, hududlar o‘rtasidagi raqamli tafovutni kamaytirish, malakali IT mutaxassislarini tayyorlash va kiberxavfsizlikni mustahkamlash dolzarb vazifalar bo‘lib qolmoq

O‘rganishlar natijasida raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt jahon iqtisodiyotining rivojlanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatayotgani aniqlandi. Raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xalqaro savdoni kengaytirish, moliyaviy xizmatlarni takomillashtirish va yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yaratishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

O‘zbekistonda raqamli infratuzilmani, ayniqsa, chekka hududlarda internet xizmatlarini rivojlantirish lozim.

Oliy ta’lim muassasalarida sun’iy intellekt va raqamli iqtisodiyotga oid amaliy fanlarni kengaytirish zarur.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini raqamli texnologiyalardan foydalanishga rag‘batlantirish kerak.

Mahalliy korxonalarning xalqaro elektron savdo platformalariga integratsiyasini kuchaytirish maqsadga muvofiq

Kiberxavfsizlik va shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish bo‘yicha samarali mexanizmlarni rivojlantirish zarur.

Sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishda inson kapitali va kasbiy malakani oshirishga alohida e’tibor qaratish lozim.

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot va sun'iy intellekt kelajakdagi iqtisodiy taraqqiyotning muhim harakatlantiruvchi kuchlaridan biridir. Ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanish O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy munosabatlardagi o'rnini mustahkamlash, iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. – Geneva: World Economic Forum, 2016.
2. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. – New York: W. W. Norton & Company, 2014.
3. UNCTAD. Digital Economy Report 2021: Cross-border Data Flows and Development. – United Nations, 2021.
4. OECD. Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives. – OECD Publishing, Paris, 2019.
5. World Bank. World Development Report 2016: Digital Dividends. – Washington, DC, 2016.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni. «Raqamli O'zbekiston – 2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida.